

27. XII. 19

2052/T1.

POUFNE.

2052 / J1

Do

MSWojsk.
Kancelarja II Wiceministra
Pana Generała SOSNKOWSKIEGO.

Po przedłożeniu Naczelnemu Wodzowi zwracam
akt L.dz.5328/IIWM.

Adjutant Generalny
służbowo nieobecny.

1 załącznik.

W z.:

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

316 X

MINISTERSTWO
SPRAW WOJSKOWYCH

II WICEMINISTER

L. DZ.

5328/II w. u. g.

WARSZAWA, DN. 19. grudnia 1919R.

Sciśle poufne.

Do

WODZA NACZELNEGO

Belweder.

Szef Sztabu Misji Włoskiej w Polsce Pan
Major STABILE zwrócił się do mnie ze sprawą następującą:

Misja włoska otrzymała depezę od Rządu Włoskiego / Min
Wojny/ zawiadamiającą:

- a/ iż przedstawiciel Rządu Polskiego / niewymieniony z naz
wiska/ zawarł w imieniu tego Rządu z Rządem Włoskim umowę
na dostawę dla Armii Polskiej 1600 samochodów ciężarowych.
- b/ iż umowa nosi charakter kompensacyjny i zawiera zobow-
wiązanie ze strony Rządu Polskiego dostarczenia 1500 ton
benzyny.
- c/ iż samochody zostały już wysłane z Włoch, wobec czego
należy domagać się od Rządu Polskiego wypełnienia warunków
umowy dotyczących zobowiązań ze strony Rządu Polskiego.-

Ministerstwu Spraw Wojskowych / Panu I-mu Wice-
ministrowi / nie jest wiadomem o zawarciu powyższej
umowy; w każdym bądź razie nie została ona zawarta przez
polskiego pełnomocnika wojskowego w Rzymie Generała KAT-
KOWSKIEGO.-

Ministerstwo Spraw Wojskowych zamówiło natomiast w swoim czasie za pośrednictwem Generała KATKOWSKIEGO 200 samochodów ciężarowych firmy " Fiat", które już w znacznej części przybyły do Polski i to na warunkach następujących:

200 samochodów ciężarowych " Fiat" typ. XV, po cenie około 28.000 lirów każdy

10 - 15 samochodów osobowych " Fiat " typ. II. po cenie około 17.500 lirów każdy.

Uprasza się o zawiadomienie, co wiadomem jest w przedmiejscie wymienionej umowy, jakoteż o wyraźne pouczenie wszystkich placówek zagranicznych zarówno dyplomatycznych, jak i konsularnych, by nie zawierały bez wiedzy centralnych władz wojskowych / Ministerstwo Spraw Wojskowych/ żadnych umów z rządami obcymi w sprawie dostawy artykułów wojskowych. Dotychczasowa praktyka wykazuje niesłychany chaos, uniemożliwiający aż do obecnej chwili zestawienie poczynionych zamówień, rozmiaru pokrycia zapotrzebowań Armii i zobowiązań finansowych Państwa. Dla charakterystyki istniejących stosunków przytoczę parę znamienych faktów:

Wiadomem jest powszechnie, iż Ministerstwo Spraw Wojskowych otrzymuje z Francji olbrzymie ilości materiału wojennego, zakupionego od Rządu Francuskiego. Od szeregu miesięcy funkcjonuje w Paryżu Misja zakupów wojskowych pod kierownictwem Generała ROMERA, ostatnio zaś Generała POMIANKOWSKIEGO, która przeprowadza zakupy, organizuje transporty, odbiera materiał i wogóle stanowi w tej mierze organ łącznikowy pomiędzy Rządem Francuskim a Polskim. Jest rzeczą jasną, iż Misja ta nie może dokonywać odbioru materiału w całym tego słowa znaczeniu, a to dla następujących dwóch powodów:

a/ bardzo często spieszność transportów związana z nagłymi

318 3

potrzebami Armii, / która w przeciągu ośmiu miesięcy prowadząc ciężką wojnę na cztery fronty wzrosła z niczego do 600 tysięcy żołnierzy/, powoduje konieczność wysyłki materiału nie tylko bez odbioru, lecz nawet bez wszelkich jego oględzin.

b/ postawienie właściwego aparatu odbiorczego w Paryżu a więc szeregu Komisji, złożonych z fachowców w poszczególnych działach zaopatrzenia Armii, wymagałoby stworzenia w Paryżu olbrzymiego i niesłychanie kosztownego aparatu, idącego w setki funkcyjaryuszy.

Dlatego też Ministerstwo Spraw Wojskowych zawsze było zdania, iż odbiór właściwy winien być dokonywanym tutaj na miejscu i w tym celu utworzyło szereg Komisji / artyleryjską, lotniczą / zapraszając do współudziału w nich oficerów z Misji Generała HENRYS 'A w charakterze rzeczoznawców, oraz przedstawicieli strony współzainteresowanej. Na podstawie badań Komisji powyższych materiały miał być sklasyfikowanym, stan jego protokółarhie stwierdzonym z tem, iż przedmioty niezdatne do użytku musiałyby być zastąpione innymi, zaś w stosunku do częściowo tylko zdalnych, uzyskana redukcya cen.

N.p. materiały artyleryjski nadchodzący do Polski podzielonym został na cztery kategorie: a, b, c, i d. Kategorie d stanowią armaty zupełnie zestrzelane i niezdatne do użytku, co do których M.S.Wojsk. postawiło wnioski, by rząd francuski wymienił je na inne, zdolne do użytku bojowego.

W odniesieniu do kategorii c// armaty dość zużyte, lecz przydatne jeszcze do celów bojowych/ Ministerstwo Spraw Wojskowych zażądało obniżenia wyznaczonych cen. Sprawa była na jaknajlepszej drodze, gdy wreszcie pod datą 29. listopada

da nadeszło pismo Generała Henrys'a, w którym tenże wycofuje się z całej akcji, powołując się na wyraźne rozkazy Rządu Francuskiego. Z kolei rzeczy, jak z treści pisma wynika stanowisko Rządu Francuskiego opiera się o umowę z dnia 23 kwietnia r.b. spisana pomiędzy Panem Prezesem Ministrów Paderewskim oraz Francuskim Ministrem Skarbu CLOTZEM.

O umowie powyższej, jak wynika z oświadczenia Pana I-go Wiceministra Gen.Ppor. MAJEWSKIEGO Ministerstwo Spraw Wojskowych dowiedziało się dopiero z listu Pana Generała Henrys'a; tekst umowy nie był znanym nawet Generałowi ROMEROWI. / Odnośne pismo Generała Henrys'a w załączeniu/.-

Na miejscu będzie tutaj również przypomnieć sprawę stacji radiorelegraficznej, zamówionej w swoim czasie na zlecenie Komitetu Narodowego przez posła prof. KOWALSKIEGO u Rządu Francuskiego zupełnie bez wiedzy tutejszych władz wojskowych i cywilnych. W rezultacie Państwo nabyło za milionowe sumy stację zupełnie dlań bezużyteczną / patrz pismo moje do Min.Spr.Zag. L,dz. 4534/II.W.M.19 x z dnia 15. listopada r.b.

Przykładów powyższych mógłbym mnożyć bez liku. Do czego doprowadza podobny stan rzeczy dowodzi projekt umowy ekonomicznej o kompensatach pomiędzy Rządem Polskim i Włoskim, ułożony w tutejszych Misyach włoskich, a stanowiących do pewnego stopnia chęć wyzyskania chaotycznego stanu, w jakim znajdują się sprawy dostaw wojskowych.

Tekst powyższego projektu wraz z raportem mego informatora porucznika Legatowicza załączam do wiadomości poufnej w myśl prośby wyrażonej na wstępie raportu / zał. 3 i 4 /.-

Sądzę, iż w interesie Państwa i jego Skarbu i Armii leży jaknajrychlejsze uporządkowanie stosunków. Polegać ono winno wedle mego zdania na wykazaniu następujących punktów:

a/ ujęcie w ewidencję i zestawienie wszelkich umów w sprawie dostawy wojskowych, zawartych dotychczas przez organa polityczne i handlowo-Skarbowe Rządu naszego za granicą.

b/ jaknajrychlejsze przekazanie tekstów tych umów do wiadomości władz wojskowych, które będąc w danym wypadku ich wykonawcą nie mogą pozostawać nadal w nieświadomości co do przyjętych warunków i zobowiązań.

c/ ze względu na to, iż w nieuregulowanych stosunkach, cechujących początek roku 1919. poszczególni generałowie dokonywali również " zamówień dżkich", Ministerstwo Spraw Wojskowych wydało zarządzenie sporządzenia analogicznej ewidencji w swoim własnym zakresie działania.-

d/ poddanie rewizji umów dotychczas zawartych, określenie, które z nich mogą być unieważnione. Określenia, czy i jakie zmiany winny być wprowadzone

e/ uporządkowanie sprawy dostaw włoskich, Wezwanie w drodze dyplomatycznej Rządu Włoskiego do sprecyzowania warunków dostawy i cen za dostarczone artykuły.

/ N.B. Dotychczasowa taktyka Rządu Włoskiego zdaje się polega na tem, iż uchylając się niejako od określenia cen i warunków dostawy, materiał wysyła. o ile zaś zdołano skonstatować niekiedy na zwykłe aviso czynników nieopowiedzialnych./

f/ władze wojskowe na podstawie znajomości całego materiału prawnego / wszystkich zawartych umów/ sformułują swoje wnioski w sprawie zmian dotyczących techniki odbioru i kontroli.-

WARSZAWA, dn. 19. grudnia 1919r.

- g/ najsurowszy zakaz zawierania umów na dostawy wojskowe bez wiedzy Ministerstwa Spraw Wojskowych
- h/ po ujęciu w ewidencję całokształtu sprawy przedłożenia jej Radzie Ministrów do rozpatrzenia i powzięcia ostatecznej decyzji.-

Tomlewo

Gen. Pporucznik i Wiceminister w e d e r.

Równoczesne pisma otrzymują:

Prezydent Ministrów
 Min. Spraw Zagranicznych
 Min. Spraw Wojskowych
 Mins. Skarbu
 Min. Przemysłu i Handlu
 I. Wiceminister
 Adjutantura Generalna

0000000000

Poufnie do r ą k własnych

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 2052/31. dnia 27 / XII 1919 r.

złącz. Wydział.

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York